

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Baptistae Mantuani Carmelit[a]e de patientia aurei libri
tres**

Baptista <Mantuanus>

Dauentrie, 1515

Redargutio quorunda[m] theologo[rum] de delectatione loquentiu[m]
C.XXV

urn:nbn:de:hbz:466:1-30534

Libet Primus

ex amore turpitudinis manat. peccatum non est. Propterea si ad flagitiosum opus inuitus venias, quantum ad sit voluptas, non tamen peccas. Si vero ad honestum facinus, vltro te conferas, et si non delectaris, tamen recte agis. Dabes ergo in opere sine tristitia officium, et sine omni delectatione peccatum, in opere igitur precedente, non in affectione sequente, laus et vituperium, virtus et vitium, lucrum et damnum.

Redargutio quorundam theologorum de delectatione loquentium. **Cap. xxv.**

Hinc sequitur minime vere esse quod dicitur, ad mensuram malorum voluptatum torqueri malos in inferno. Sunt enim plerique, quorum animus est ad peccata promptissimus, sed corpus egrum, ex cuius habitu friget appetitus resistit voluptati. Non ergo delectatio quae pendet ex membris, sed interior actio quae pendet ex animo, ratio penarum atque mensura est. Locum autem apocalypsis quae allegat sic est exponendus. Quorundam significauit se et in deliciis fuisse, hoc est quibus delectari studuit, vel quatenus se delectationi exposuit, in eis scripturae est, ut non nunquam affectus pro causa ponatur. sic erubescere pro verecundari, excandescere pro irasci, gessere pro gaudere frequenter usurpant. Hoc etiam ab aliquibus theologis sic enarratur, ut delectationes dupliciter dicantur. Unam quae operationes antecedat, et homines ad peccandum irritet. Alteram quam voluntas appetitu inardescente, corrupta ex opere expectat, ut ei fruendo se totam immergat, Diuisio est commensurandi autem poenas, quibus contradicimus ea ratione, quod voluntas non semper voluptates quas optat sequitur, non ergo de delectationi quas peccatis precipit, sed eius quam ex peccato sperauit tormenta retribuit. Appetitus ergo sensibilis (ut coepimus enarrare) si res gratas offendit, exultat et gessit, si in quodammodo peccatis quod offendit, incurrit, moerore deicitur. Tunc irascibilis pro concupiscibili pugnat, quod nocet aggreditur, et si voti compos fit exultat, si autem non potest, tristat et languet. Nec quicquam oro, me redarguat quod in enarrandis his verbosior fuerim. Nam quae maior sermonis fortis est, quam ut aptus sit. Adde quod si (ut Augustinus inquit) dicere nihil est aliud, quam quod animo continens, auditori sermone ostendere. Certe qui dicendo

Libri Primus

re nō confectur vt intelligatur, dixisse non videtur, sed iam ad cetera festinemus.

Quid sit virtus et vitium, et in quibus sit Cap. xvii

Nobis itaque quod vitium, quod vel sit virtus. Est namque virtus in concupiscibili seu irascibili habitus per morem acquisitus, vires istas legi subiectas, et ad omne rationis imperium hominem semper prouocans et inclinans. Per morem acquisitus inde dicitur est, vt non putes virtutes mortales instar scientie a preceptore infundi, aut id virtutis esse quod natura sua sponte produxit: Sunt enim plerique natura, neque scurrere neque rustici, sed urbani, sed non est in eis virtus, at quedam potius naturae foelicitas, ac dei donum. Quod Crassus auus Crassi quae Parthis iterum empta est, nunquam riserit, Antonia Drusi nunquam spuerit, Propertius consularis poeta nunquam ructarit, natura id praestitit, non virtus. Propterea id in eis (vt Aristoteles docet) neque laude, neque vituperio dignum fuit. Atque Socrates semper eodem vultu neque hilari nimis, neque turbulento visus sit, id in eo viro sapientia claro virtutem existio. Vitium vero in eis despotibus, habitus est per morem inducitur, ad ea tantum inclinans, quae sensui placeant et applaudant. Cum assuenit ergo concupiscibilis, parere rationi. Consuetudo haec temperantia est, qua suadente, consuetis homo abstinere voluptatibus, Et a vitio quasi ab extasi in se reuersus turpitudinis suae pudet ac penitet, Est igitur bonus habitus animae sanitas, nam sicut corpus tunc demum bene valere a medicis dicitur, cum et recte operatur, et a contrariis non facile vincitur. Sic secundum philosophos atque theologos, tunc animus est incolumis, cum secundum rationem agit, et incitamentis malis non assentit, hoc per virtutes habetur. Virtus igitur, vt ex sententia Platonis antea diximus, animae sanitas est, quae si sanitas, est et perfectio.

De quibus deinceps agendum, et quantum valeat ex arte certare Cap. xviii.

Sunt (Aristotele teste in primo secundoque Ethicorum libris) animae potestates pro ingenio et natura ipsarum. Diversi habitus specierumque virtutum, Verum post habitus alios, de his tantum